

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

6 avril 2007

PROPOSITION DE LOI
**modifiant l'article 95 du Code des droits de
succession**

AMENDEMENTS

N° 1 DE MME ROPPE

Art. 3 (*nouveau*)

Insérer un article 3, libellé comme suit:

«Art. 3. — Un article 1240bis, libellé comme suit, est inséré dans le Code civil:

«Art. 1240bis. — Le débiteur de dépôts sur un compte à vue ou sur un compte d'épargne dont le défunt, le conjoint survivant ou le cohabitant légal survivant est titulaire ou co-titulaire, se libère définitivement du montant dû si ce débiteur, après le décès et en attendant une notification de la dévolution de la succession, met à la disposition du conjoint ou du cohabitant légal survivant, à sa demande, un montant égal aux soldes de crédit disponibles, cependant plafonnés à un montant de 5000 euros, que le conjoint ou le cohabitant légal ait ou non droit au solde du compte.

Le montant mis à disposition est pris en compte lors de la liquidation-partage de la succession.

Document précédent :

Doc 51 **2515/ (2005/2006)** :

001 : Proposition de loi déposée par Mmes Roppe et Creyf et M. Verherstraeten.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

6 april 2007

WETSVOORSTEL
**tot wijziging van artikel 95 van het Wetboek
der Successierechten**

AMENDEMENTEN

Nr. 1 VAN MEVROUW ROPPE

Art. 3 (*nieuw*)

Een artikel 3 invoegen, luidend als volgt:

«Art. 3. — In het Burgerlijk Wetboek wordt een nieuw artikel 1240bis ingevoegd, dat luidt als volgt:

«Art. 1240bis. — De schuldenaar van deposito's op een zichtrekening of een spaarrekening waarvan de overledene, de langstlevende echtgenoot of de langstlevende wettelijk samenwonende dehouder of medehouder is, betaalt definitief bevrijdend, indien deze schuldenaar, na het overlijden en in afwachting van een kennisgeving van de devolutie van de nalatenschap, aan de langstlevende echtgenoot of overlevende wettelijk samenwonende, op zijn/haar verzoek, een bedrag ten belope van de beschikbare creditsaldi, evenwel begrensd tot een bedrag van 5000 EUR ter beschikking stelt, ongeacht het feit of de langstlevende echtgenoot of de wettelijk samenwonende ook maar enig recht heeft op het saldo van de rekening.

Het ter beschikking gestelde bedrag wordt bij de vereffening-verdeling van de nalatenschap in rekening gebracht.

Voorgaand document :

Doc 51 **2515/ (2005/2006)** :

001 : Wetsvoorstel ingediend door de dames Roppe en Creyf en de heer Verherstraeten.

Les successibles conservent néanmoins un droit de créance envers le survivant, à concurrence du montant qui excède la partie qui revient à ce dernier dans le cadre de la liquidation-partage de la succession.».

JUSTIFICATION

Outre les raisons de blocage d'ordre fiscal imposé par le Code des droits de succession, certains établissements de crédit refusent de payer les avoirs successoraux bancaires bloqués tant qu'ils ne savent pas avec certitude qui sont les héritiers. La principale raison de cette pratique bancaire est d'éviter que les transferts ou les paiements qu'ils effectuent puissent ultérieurement être contestés par les personnes qui sont appelées à la succession. On peut renvoyer à cet égard à l'article 1240 du Code civil comme base légale.

Vu l'objectif du régime légal proposé, il est nécessaire d'insérer un nouvel article 1240bis du Code civil pour les raisons suivantes:

Au moment de l'ouverture de la succession, les organismes de crédit ne savent pas encore avec certitude qui sont les héritiers. Cette situation peut poser de graves difficultés financières au conjoint ou cohabitant légal survivant, qui ne peut plus retirer aucun avoir pendant une certaine période. En effet, dans l'état actuel de la législation il n'existe pas de droit successoral *ab intestat* entre les cohabitants légaux. Même les époux n'héritent pas toujours entre eux en ce qui concerne les avoirs bancaires, par exemple s'ils ont fait application de la «*loi Valkeniers*» ou en cas «d'exhérédation testamentaire» (articles 915bis et 1388 du Code civil).

Pour remédier à cette situation, les établissements de crédit doivent toutefois avoir la certitude que le paiement des avances ou du revenu d'intégration est définitivement libéatoire pour eux et, en d'autres termes, qu'ils ne seront pas ultérieurement impliqués dans d'éventuels litiges ou contestations entre le conjoint survivant et les héritiers. Cela justifie la proposition d'un nouvel article 1240bis du Code civil.

Il va évidemment de soi que les montants mis à disposition doivent être pris en compte lors de la liquidation-partage. C'est pourquoi les héritiers disposent d'un droit d'action à l'encontre du conjoint survivant pour le montant payé en trop ou à tort à ce dernier.

1. L'indexation du montant de 5 000 euros n'ayant pas été retenue, elle a été supprimée. Ce montant est suffisant et arrondi. Cette règle est transparente. On peut également s'attendre à ce que les nouveaux logiciels permettent de réduire la période de blocage, et donc à ce que le montant initial de 5 000 euros suffise pour faire face aux besoins urgents aujourd'hui comme demain. L'absence d'indexation sera largement compensée par la réduction attendue du délai de blocage, laquelle permettra de connaître la dévolution plus rapidement.

2. Pour toute clarté, il y a aussi lieu de dire que les frais de funérailles et les frais de dernière maladie ne sont pas com-

De erfge rechtigden behouden echter een vorderingsrecht jegens de langstlevende, ten belope van het bedrag dat het gedeelte, dat deze laatste toekomt in het kader van de vereffening-verdeling van de nalatenschap, overschrijdt.».

VERANTWOORDING

Naast de fiscaalrechtelijke redenen van blokkering opgelegd door het Wetboek der Successierechten, weigeren sommige kredietinstellingen de uitbetaling van de geblokkeerde bankaire nalatenschapstegoeden zolang ze niet met zekerheid weten wie de erfge rechtigden zijn. Hoofdreden voor deze bankpraktijk is het vermijden van een betwisting van de overdracht of uitbetaling door personen die tot de nalatenschap worden geroepen. Als wettelijke basis kan hiervoor worden verwezen naar artikel 1240 BW.

Gelet op het doel van de voorgestelde wettelijke regeling is de invoeging van een nieuw artikel 1240bis BW dan ook noodzakelijk om de volgende redenen:

Op het moment van het openvallen van de nalatenschap weten de kredietinstellingen nog niet met zekerheid wie de erfge rechtigden zijn. Dit kan ernstige financiële moeilijkheden teweegbrengen voor de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende, die gedurende een bepaalde periode geen enkel tegoed meer kan afhalen. Immers, in de actuele stand van de wetgeving bestaat er geen intestaat erf recht tussen wettelijke samenwonenden. Zelfs gehuwd zijn niet steeds erfgenaam van elkaar wat de banktegoeden betreft, bijvoorbeeld indien ze toepassing hebben gemaakt van de zgn. «wet Valkeniers» of bij «testamentaire ontferwing» (artikelen 915 bis en 1388 BW).

Om aan deze situatie te verhelpen moeten de kredietinstellingen echter de zekerheid hebben dat de betaling van de voorschotten of het leefgeld die ze doen, in hunnen hoofde definitief bevrijdend is en dat ze met andere woorden later niet worden betrokken in eventuele geschillen of betwistingen tussen de langstlevende en de erfgenamen. Vandaar het voorstel voor een nieuw artikel 1240bis BW.

Het is natuurlijk evident dat de ter beschikking gestelde bedragen bij de vereffening-verdeling in rekening dienen gebracht te worden. Met dit doel hebben de erfgenamen een vorderingsrecht lastens de langstlevende voor het bedrag dat teveel of ten onrechte aan deze werd betaald.

1. Indexatie van het bedrag van 5.000 €UR werd niet weerhouden en daarom geschrapt. Het bedrag is voldoende hoog en afgerond. Dit is transparant. Er kan bovendien worden verwacht dat door nieuwe informaticatoepassingen de periode van blokkering kan worden ingelicht, zodat het initiële bedrag van 5.000 EUR zal volstaan om, nu en later, te voorzien in de dringende behoefte. Het gebrek aan indexatie zal ruimschoots worden gecompenseerd door de verwachte verkorting van de duurtijd van de blokkering waardoor de devolutie sneller zal gekend zijn.

2. Voor alle duidelijkheid dient ook gesteld te worden dat begrafeniskosten en kosten van de laatste ziekte niet vervat-

pris dans le montant de 5.000 euros. Ce dernier montant fait donc office de revenu d'intégration, comme indiqué dans les développements de la proposition de loi. À l'heure actuelle, le fisc accepte déjà que les frais de funérailles puissent être payés, même lorsqu'il y a des héritiers étrangers. En pratique, les frais de funérailles, mais aussi les frais de dernière maladie sont payés.

3. Il y a également lieu de mentionner que la notion de «cohabitants légaux successibles» a été supprimée. Étant donné que les tiers, comme les banquiers, sont dans l'impossibilité de savoir, à l'ouverture de la succession, s'il s'agit ou non de cohabitants légaux successibles, la condition de «successibilité» a été supprimée. Si tel n'avait pas été le cas, il en aurait résulté un nouveau ralentissement, parce que la banque aurait dans ce cas dû avoir d'abord la certitude que cette condition est remplie, de sorte que l'objectif de la loi n'aurait pas été atteint.

4. Enfin, le texte ne retient plus l'obligation de fournir la preuve du mariage ou de la cohabitation légale au moyen d'un extrait du registre de la population datant de quinze jours au plus. La production de cette preuve aurait également pour effet de ralentir la procédure et serait par conséquent contraire à l'objectif de la proposition de loi.

N° 2 DE MME ROPPE

Art. 2

Dans le texte proposé, remplacer l'alinéa 2 par l'alinéa suivant:

«Par dérogation à l'alinéa 1er, le débiteur de dépôts sur un compte à vue ou un compte épargne dont le défunt, son conjoint survivant ou son cohabitant légal survivant est titulaire ou cotitulaire, peut effectuer un paiement à concurrence d'un montant maximal de 5000 euros conformément aux modalités de l'article 1240bis du Code civil.»

JUSTIFICATION

La modification de l'article proposé à l'article 2 consiste en l'insertion d'un renvoi à l'article 1240bis du Code civil. En effet, l'article 1240bis du Code civil, qui comprend les principes de base, et les articles 95 et 97 du Code des droits de succession doivent être lus conjointement.

L'alinéa 2 proposé de l'article 2 de la proposition de loi a été supprimé. En effet, les banquiers ont de toute façon le droit de mettre à la disposition du survivant les revenus (professionnels ou de remplacement) de ce dernier, acquis après le décès du partenaire. En effet, ces revenus ne font pas partie de la succession. Il en va de même pour les prestations familiales. Les sommes versées en application d'une police d'assurance ne sont pas visées dans ce cadre. C'est logique. La compagnie d'assurances paie au(x) bénéficiaire(s)

zijn in het bedrag van 5.000 EUR. Dit laatste bedrag geldt dus als leefloon zoals aangehaald in de toelichting van het wetsvoorstel. Op dit ogenblik aanvaardt de fiscus al dat de begrafeniskosten mogen worden uitbetaald, zelfs wanneer er buitenlandse erfgenamen zijn. In de praktijk worden de begrafeniskosten, maar ook de kosten van de laatste ziekte betaald.

3. Er moet ook worden vermeld dat de notie «erfgerechtigde wettelijk samenwonenden» werd geschrapt. Aangezien derden, zoals bankiers, bij het openvallen van de nalatenschap onmogelijk kunnen weten of het gaat om erfgerechtigde wettelijk samenwonenden of niet, werd de voorwaarde van «erfgerechtigdheid» geschrapt. Anders zou dit een nieuwe vertraging betekenen omdat de bank dan zou moeten zekerheid hebben dat deze voorwaarde is vervuld waardoor het doel van de wet niet zou worden bereikt.

4. Ten slotte wordt ook niet langer weerhouden dat het bewijs van het huwelijk of de wettelijke samenwoning dient te worden geleverd aan de hand van een uittreksel uit het bevolkingsregister dat ten hoogste vijftien dagen oud is. Het leveren van zulk bewijs zou opnieuw vertragend werken en ingaan tegen de doelstelling van het wetsvoorstel.

Nr. 2 VAN MEVROUW ROPPE

Art. 2

In de voorgestelde tekst, het tweede voorgestelde lid vervangen als volgt:

«In afwijking van het eerste lid mag de schuldenaar van deposito's op een zichtrekening of een spaarrekening waarvan de overledene, zijn langstlevende echtgenoot of de langstlevende wettelijk samenwonende houder of medehouder is, een betaling ten belope van maximaal 5.000 EUR verrichten overeenkomstig de modaliteiten van artikel 1240bis van het burgerlijk wetboek.»

VERANTWOORDING

Dit artikel werd herschreven door vooral een verwijzing naar artikel 1240bis BW, zoals voorgesteld in artikel 2, op te nemen. Het artikel 1240bis BW, dat de basisprincipes bevat, en de artikelen 95 en 97 W.Succ. moeten immers worden samen gelezen.

Het tweede lid van artikel 2 van het wetsvoorstel werd geschrapt. Het is de bankiers immers sowieso toegelaten de (professionele of vervangings-) inkomsten van de langstlevende, verworven na het overlijden van de partner, te zijn of haar beschikking te stellen. Deze inkomsten maken immers geen deel uit van de nalatenschap. Hetzelfde geldt voor de gezinsbijslag. Uitkeringen ingevolge een verzekeringspolis vallen, in dit kader, hier buiten. Dit is logisch. De verzekeringssmaatschappij betaalt uit aan de begünstigde(n) aange-

indiqué(s) dans la police. Ce bénéficiaire peut être, mais n'est pas toujours, le conjoint ou le cohabitant légal survivant.

N° 3 DE MME ROPPE

Art. 4 (*nouveau*)

Insérer un article 4 (*nouveau*), libellé comme suit:

«Art. 4 — Dans l'article 97 du même Code, il est inséré un alinéa 2, libellé comme suit:

«Par dérogation à l'alinéa 1er et avant que la liste y visée soit remise, l'article 1240bis du Code civil demeure intégralement d'application. Le cas échéant, la liste en question comporte les montants qui ont été mis à la disposition du conjoint ou du cohabitant légal survivant en vertu de cet article.».

JUSTIFICATION

Par analogie avec la modification proposée de l'article 95 du Code des droits de succession, il convient également d'insérer la référence au nouvel article 1240bis du Code civil dans l'article 97 du Code des droits de succession.

N° 4 DE MME ROPPE

Art. 5 (*nouveau*)

Insérer un article 5, libellé comme suit:

«Art. 5. — La présente loi entre en vigueur le premier jour du mois qui suit celui de sa publication au Moniteur belge.».

N° 5 DE MME ROPPE

Intitulé

Remplacer l'intitulé par l'intitulé suivant:

«Proposition de loi modifiant le Code civil et le Code des droits de succession en vue de régler les problèmes de liquidités passagers des survivants».

duid in de polis. Dit kan, maar is niet steeds, de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende zijn.

Nr. 3 VAN MEVROUW ROPPE

Art. 4(*nieuw*)

Een artikel 4 invoegen, luidend als volgt:

«Art. 4. — In artikel 97 van hetzelfde wetboek wordt een tweede lid ingevoegd, luidend als volgt:

«In afwijking van het eerste lid en vooraleer de hierin bedoelde lijst wordt afgegeven, is artikel 1240bis van het burgerlijk wetboek onvermindert van toepassing. In voorkomend geval omvat de betreffende lijst de bedragen die aan de langstlevende echtgenoot of de wettelijk samenwonende ingevolge dit artikel werden ter beschikking gesteld.».

VERANTWOORDING

Naar analogie met de voorgestelde wijziging voor artikel 95 W.Succ. dient ook in artikel 97 W. Succ. de verwijzing naar het nieuw artikel 1240bis BW te worden opgenomen.

Nr. 4 VAN MEVROUW ROPPE

Art. 5(*nieuw*)

Een artikel 5 invoegen, luidend als volgt:

«Art. 5. — Deze wet treedt in werking op de eerste dag van de maand volgend op de publicatie in het Belgisch Staatsblad.».

Nr. 5 VAN MEVROUW ROPPE

Opschrift

Het opschrift vervangen als volgt:

«Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en het Wetboek der Successierechten om een oplossing te bieden aan de tijdelijke liquiditeitsproblemen van overlevenden.».

Annemie ROPPE (sp.a-spirit)